Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării al Republicii Moldova

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA

PROCES – VERBAL Nr. 2

al ședinței Sub-consiliului pentru Inteligența Artificială și Cercetare Aplicată

12.11.2026 **mun. Chișinău**

A prezidat: Michelle ILIEV, Secretar de Stat, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării;

Au participat:

Angela PRISACARU, Șef adjunct, Direcția generală politici în învățământul general, Ministerul Educației și Cercetării

Oxana RUSANOVSCHI, Șef Direcție, Direcția politici în domeniul economiei digitale, inteligenței artificiale și inovațiilor tehnologice, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

Ștefan VORNIC, Șef adjunct Direcție, Direcția politici în domeniul economiei digitale, inteligenței artificiale și inovațiilor tehnologice, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

Iuliana MUNTEANU, Consultant principal, Direcția politici în domeniul economiei digitale, inteligenței artificiale și inovațiilor tehnologice, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

Vitalie TARLEV, Expert digitalizare, Consiliul Economic pe lângă Prim-ministrul Republicii Moldova

Andrei PRISĂCAR, Director adjunct, Agenția de Guvernare Electronică

Sergiu GAIBU, Director, Agenția Națională pentru reglementare în comunicații (ARCOM)

Doina NISTOR, Președinte al Consiliului Moldova HiTech Park

Marina BZOVII, Administrator, Moldova Innovation Technology Park (MITP)

Mihai LUPAȘCU, Director Agenția pentru Securitate Cibernetică, Moldova (ASC)

Irina BUZU, Analist în integrare digitală și coordonator inițiative AI, UNDP Moldova

Dorin ROJNEVSCHI, UNDP Moldova

Natalia MANEA, Analistă de proiect UN Women Moldova

Victor SPÎNU, Director adjunct, Agenția Servicii Publice

Irina ORIOL, ATIC

Tatiana IONEL, Colonel, Șef Direcție cooperare internațională, Ministerul Apărării

Mihail GHEȚIU, Locotenent-colonel, Șef al Serviciului tehnologia informațiilor și comunicațiilor, Ministerul Apărării

Constantin RUSU, Specialist senior sector public, Banca Mondială

Sergiu CORLAT, Prorector pentru digitalizare, Universitatea de Stat din Moldova (USM)

Tudor LAPP, Formator în inteligență artificială, master în științe ale educației, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

Andrei ROMANCENCO, Prorector, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”

Alexandru GOZUN, AIHub

Victoria MUSIENCO, Ministerul Educației și Cercetării

Andreia DONȚU, Ministerul Educației și Cercetării

Alexandru GOZUN, Președinte, AmCham Moldova

Vitalie TĂTARU, CEO, AC Tech, FAIMA Antena

Mary NEMCIUC, Co-fondator, Technovator

Ecaterina PITEL, Co-fondator, Health Tech Community Moldova

Cristian CERNEANU, Coordonator programe de inovare, Innovate Moldova

Ordinea de zi:

10:00 - 10:05 Cuvânt de deschidere și aprobarea ordinii de zi

10:05 – 10:15 Prezentarea principalelor prevederi ale proiectului de lege cu privire la reglementarea și guvernanța în domeniul inteligenței artificiale

10:15 – 10:30 Prezentarea Programului Național privind Inteligența Artificială și Guvernanța Datelor pentru anii 2027–2030

10:30 – 11:00 Prezentarea Parteneriatului Strategic Moldova-Suedia pentru implementarea studiilor practice pentru domeniul cyber, servicii publice, fiscale etc.

11:00 – 11:20 Prezentarea Ministerului Educației și Cercetării privind actualizările din domeniul educației

11:20 – 11:40 5. Întrebări și diverse

11:40 – 12:00 Sinteza deciziilor și închiderea ședinței

• Formularea recomandărilor și avizelor Sub-consiliului

• Stabilirea pașilor următori și a termenelor de realizare.

S-A DISCUTAT:

1. Cu privire la Programul Național și cadrul de reglementare

Dna Michelle ILIEV a informat participanții despre etapa de elaborare a Programului Național privind Inteligența Artificială și Guvernanța Datelor și a menționat că proiectul

urmează să fie pregătit pentru consultări. După definitivarea versiunii de lucru, documentul va fi remis instituțiilor și autorităților relevante, inclusiv ARCOM, pentru examinare și formularea propunerilor, astfel încât acesta să reflecte necesitățile sectoriale.

S-a menționat că, în paralel cu elaborarea Programului, sunt examinate aspectele ce țin de cadrul legislativ privind inteligența artificială și inițiativele conexe, inclusiv dezvoltarea mecanismelor de tip sandbox. Aspectele de guvernanță și coordonare instituțională urmează a fi tratate distinct și corelate cu actele normative relevante.

2. Cu privire la indicatorii de performanță și țintele Programului

Participanții au remarcat că o parte dintre aceștia sunt formulați la un nivel general și necesită detaliere, cuantificare și corelare cu acțiuni concrete, responsabili și termene de realizare.

S-a discutat necesitatea revizuirii și dezagregării țintei generale de instruire a 500 000 de persoane pe categorii de beneficiari, niveluri de competență și sectoare economice. Stabilirea unor ținte realiste presupune contribuția fiecărui sector și estimarea capacităților efective de instruire, a disponibilității formatorilor, a costurilor și a surselor de finanțare. A fost menționată și propunerea de a include o creștere anuală de 30% pentru anumiți indicatori, urmând ca aplicabilitatea și baza de calcul să fie clarificate.

S-a propus constituirea unui grup de lucru restrâns, cu participarea reprezentanților instituțiilor sectoriale, MITP, ATIC și AI Hub, care să detalieze, cu un orizont orientativ februarie 2027, țintele de instruire pe categorii de beneficiari, domenii, niveluri de competență, instituții responsabile și capacități de implementare.

S-a menționat că platforma SCIA poate servi drept spațiu pentru dezbaterea și validarea indicatorilor, precum și pentru monitorizarea progresului implementării Programului.

A fost propusă și realizarea unei analize sectoriale a impactului IA asupra economiei și pieței muncii, pe baza metodologiei utilizate de Banca Mondială în Polonia, care să identifice sectoarele cu potențial de creștere a productivității, competențele susceptibile de transformare și prioritățile de intervenție, cu posibilă susținere prin EU4Innovation sau alți parteneri. Analiza, estimată orientativ la 2–3 luni, nu trebuie să condiționeze aprobarea Programului.

3. Cu privire la competențele IA și instruirea beneficiarilor

Participanții au discutat necesitatea definirii clare a noțiunii de „competențe în domeniul inteligenței artificiale”, inclusiv delimitarea competențelor de bază, aplicate și avansate/specializate. Instruirea urmează să fie adaptată profilului beneficiarilor și specificului fiecărui domeniu.

S-a precizat că pregătirea specializată a inginerilor IA nu poate fi inclusă în aceeași manieră în indicatorul general de 500 000 de persoane, iar alfabetizarea în IA (AI literacy) trebuie corelată cu competențele digitale de bază și cu securitatea cibernetică. A fost menționată necesitatea verificării nivelului inițial al beneficiarilor, inclusiv a cazurilor în care este necesar un nivel introductiv anterior DigComp.

A fost evidențiată necesitatea instruirii funcționarilor publici, cadrelor didactice, elevilor, specialiștilor din sectoarele economice și personalului cu atribuții tehnice. S-a menționat cifra de aproximativ 19 000 de cadre didactice care ar necesita instruire, precum și experiența programului „Clasa Viitorului”. Participanții au considerat importantă valorificarea programelor existente și extinderea acestora, evitând dublarea inițiativelor.

Dl Mihai Lupașcu, a propus examinarea unei abordări hibride de instruire, care să combine cursurile online cu instruirea practică și sesiunile specializate. A fost sugerată structurarea programelor pe categorii de beneficiari și prioritizarea funcționarilor publici, inclusiv prin valorificarea experienței de instruire din cadrul instituțiilor publice. Pentru instruirea de bază pot fi examinate platforme online, în timp ce pregătirea experților și a specialiștilor tehnici necesită programe aprofundate și acces la infrastructură adecvată.

Dna Irina BUZU a subliniat că ținta de 500 000 de persoane trebuie însoțită de o clasificare a beneficiarilor și a tipurilor de competențe. A menționat că instruirea întregului număr de beneficiari exclusiv prin intermediul Guvernului ar fi dificilă și a propus examinarea unor modele adaptative de învățare, inclusiv cursuri online gratuite, accesibile unui număr cât mai mare de persoane. A fost invocată experiența AGE în dezvoltarea și punerea la dispoziție a resurselor de instruire.

Participanții au subliniat necesitatea ca fiecare autoritate și sector să contribuie la identificarea grupurilor-țintă, a necesităților de instruire și a indicatorilor aferenți.

4. Cu privire la educație și integrarea IA în sistemul de învățământ

Dna Angela PRISACAR a prezentat acțiunile Ministerului Educației și Cercetării privind integrarea inteligenței artificiale în sistemul educațional, evidențiind patru direcții principale: cadrul de reglementare, curriculumul, formarea cadrelor didactice și dezvoltarea competențelor elevilor.

A fost menționată elaborarea și actualizarea cadrului normativ și curricular relevant, inclusiv în contextul Strategiei „Educația 2030" și al Hotărârii Guvernului nr. 337/2026. S-a comunicat că instituțiile de învățământ urmează să adopte reguli interne privind dezvoltarea și utilizarea competențelor digitale și că sunt în curs de examinare ajustări curriculare pentru integrarea conținuturilor privind IA în disciplinele relevante.

Au fost prezentate inițiativele de instruire a cadrelor didactice, inclusiv cursul „Inteligența artificială în educație", cu o durată de 8 ore, disponibil gratuit, resurse educaționale video și experiența programului „Clasa Viitorului", inclusiv proiectele-pilot desfășurate în instituțiile de învățământ. S-a menționat campania privind utilizarea sigură și responsabilă a tehnologiilor digitale de către copii și adolescenți.

Reprezentanta MEC a informat că, împreună cu Banca Mondială, este realizat un studiu privind nivelul de pregătire pentru utilizarea IA, ale cărui rezultate urmează să ofere recomandări și direcții concrete de acțiune. Indicatorii aferenți educației vor fi corelați cu Programul Național după definitivarea acestuia.

5. Cu privire la infrastructura de date, capacitățile de calcul și rolul AI Hub

Participanții au subliniat că dezvoltarea IA presupune existența unor seturi de date accesibile și de calitate, precum și a unei infrastructuri adecvate de calcul. S-a menționat că infrastructura existentă a FAIMA și a instituțiilor de învățământ superior, inclusiv UTM, trebuie evaluată și completată, după caz, prin implicarea altor actori și atragerea investițiilor.

Au fost exprimate opinii diferite privind echilibrul dintre extinderea capacităților proprii de calcul și accesarea infrastructurii europene sau a serviciilor externe. S-a propus evitarea achizițiilor fragmentate, diferențierea necesarului real de calcul de situațiile în care sunt suficiente abonamente sau servicii externe, legarea eventualelor investiții de modele economice sustenabile, precum și revizuirea procedurilor de achiziții TIC care pot întârzia dezvoltarea capacităților.

A fost evidențiată necesitatea examinării capacităților centrelor de date private și a posibilității de a invita reprezentanții acestora la discuții, pentru identificarea potențialului de cooperare și investiții. Necesarul de capacități de calcul urmează să fie estimat în funcție de cererea reală și de cazurile de utilizare identificate.

Dl Alexandru GOZUN (AI Hub) a conturat trei direcții de lucru: (i) identificarea, structurarea și testarea cazurilor de utilizare cu impact demonstrabil; (ii) dezvoltarea competențelor, inclusiv pentru instituțiile publice și IMM-uri; (iii) formarea cererii pentru soluții IA și pregătirea argumentelor investiționale pentru infrastructura de date și calcul, inclusiv cu capital privat. A insistat asupra selectării proiectelor după efectul economic sau instituțional, nu doar după numărul de proiecte-pilot.

În ceea ce privește IMM-urile, a fost menționată existența unei curricule de instruire și oportunitatea discutării cu ODA și cu inițiativele conexe, inclusiv FAIMA, a unui mecanism

coordonat de extindere a instruirilor către câteva sute de întreprinderi în anul următor (obiectiv orientativ), evitând suprapunerea programelor.

S-a discutat rolul AI Hub în dezvoltarea proiectelor practice, facilitarea cooperării dintre sectorul public, mediul academic și sectorul privat, precum și în identificarea și testarea soluțiilor IA. Platformele și infrastructura de date trebuie să susțină atât îmbunătățirea proceselor guvernamentale, cât și dezvoltarea economiei și creșterea competitivității întreprinderilor, inclusiv a IMM-urilor.

6. Cu privire la cooperarea internațională și proiectele practice

Dna Doina Nistor a prezentat oportunitățile de cooperare cu partenerii din Suedia și experiența modelului suedez de organizare a ecosistemului de inteligență artificială. A fost menționată abordarea bazată pe colaborarea dintre instituții și organizații specializate, precum și importanța dezvoltării ecosistemului, a competențelor și a proiectelor aplicate.

A fost discutată posibilitatea unui parteneriat în perioada decembrie–aprilie, cu o durată estimativă de cinci luni, care ar putea include asistență de expertiză suedeză pentru elaborarea și implementarea unor proiecte-pilot, cooperare între instituțiile relevante și vizite de studiu în Suedia. Au fost menționate, cu titlu preliminar, domenii de cooperare ce ar putea implica ASC, ASP și AGE, urmând ca responsabilitățile și modalitatea de implementare să fie clarificate.

Au fost conturate trei direcții practice preliminare: securitate cibernetică, modernizarea proceselor interne ale instituțiilor publice prin soluții IA și sănătate digitală, inclusiv abordări care protejează datele sensibile. S-a discutat organizarea unei misiuni de experți suedezi în decembrie, desemnarea unor persoane de contact în instituțiile participante și constituirea, până în aprilie 2027, a unui portofoliu de cazuri de utilizare, în coordonare cu AI Hub.

Participanții au evidențiat necesitatea identificării surselor de finanțare pentru proiectele practice, inclusiv prin examinarea fondurilor de inovare și a oportunităților oferite de partenerii de dezvoltare. Dna Michelle ILIEV a menționat că inițiativele privind fondul de inovare trebuie corelate cu resurse financiare suficiente. A fost menționată, de asemenea, discuția cu Comisia Europeană privind posibilitatea suplimentării fondului de inovare și necesitatea accelerării valorificării resurselor existente pentru proiecte aplicate. A fost propusă implicarea partenerilor relevanți, inclusiv a Ambasadei Suediei, în discuțiile privind oportunitățile de susținere.

S-a subliniat că Programul trebuie să genereze proiecte aplicate și rezultate măsurabile, iar colaborarea cu sectorul privat și mediul academic trebuie să contribuie la testarea soluțiilor și la transformarea proceselor în sectoarele prioritare.

7. Cu privire la finanțarea implementării și implicarea sectorului privat

Participanții au menționat că, la etapa actuală, nu există linii bugetare dedicate în mod distinct tuturor domeniilor și acțiunilor Programului. A fost subliniată necesitatea corelării măsurilor propuse cu procesul bugetar și a identificării surselor de finanțare, inclusiv prin includerea IA printre prioritățile relevante pentru planificarea bugetară.

Dna Marina BZOVII a menționat importanța publicării Programului și a definirii acțiunilor care necesită alocări bugetare, astfel încât Ministerul Finanțelor și instituțiile responsabile să poată examina necesitățile de finanțare. A fost evidențiată necesitatea implicării sectorului privat și a creării unor condiții care să stimuleze investițiile în soluții IA.

Dl Sergiu GAIBU a subliniat că dezvoltarea IA trebuie orientată spre beneficii concrete pentru cetățeni și economie. A menționat importanța instruirii, a utilizării platformelor guvernamentale, a automatizării proceselor și a creării condițiilor pentru testarea soluțiilor IA. Totodată, a atras atenția asupra necesității de a sprijini transformarea sectorului IT și de a menține competitivitatea economiei prin valorificarea tehnologiilor IA.

8. Alte aspecte discutate

S-a menționat necesitatea consolidării componentei de monitorizare și coordonare a Programului, inclusiv prin utilizarea platformei SCIA și prin stabilirea unor canale clare de

comunicare între instituțiile participante. A fost abordată și componenta de siguranță online, precum și rolul structurilor responsabile de coordonarea și operaționalizarea măsurilor aferente.

Participanții au reiterat că obiectivele și pilonii Programului trebuie păstrați, iar intervențiile ulterioare trebuie să contribuie la detalierea acestora, la stabilirea responsabilităților și la definirea unor rezultate concrete. S-a discutat necesitatea dezagregării pe domenii a sistemelor informaționale și a evaluării criteriilor economice relevante, fiind menționată cifra de 408 sisteme informaționale, care urmează a fi analizată și structurată sectorial.

În final, s-a propus ca la următoarea ședință să fie prezentate rezultatele studiului privind nivelul de pregătire pentru utilizarea IA, realizat cu suportul Băncii Mondiale, precum și propunerile sectoriale privind indicatorii, țintele și acțiunile de implementare.

CONCLUZII ȘI PROPUNERI DE CONTINUARE

1. Proiectul Programului Național privind Inteligența Artificială și Guvernanța Datelor urmează să fie definitivat și remis instituțiilor și membrilor relevanți ai SCIA pentru consultare și formularea propunerilor.

2. Indicatorii de performanță și țintele Programului urmează să fie detaliați și dezagregați pe sectoare, categorii de beneficiari și niveluri de competență, cu stabilirea unor valori realiste și verificabile. Se recomandă un cadru comun de definire și măsurare a competențelor IA, care să separe alfabetizarea generală, competențele profesionale aplicate și specializarea tehnică.

3. Fiecare autoritate și sector urmează să contribuie la identificarea necesităților, a grupurilor-țintă, a acțiunilor de instruire și a indicatorilor aferenți domeniului său de competență.

4. MEC va continua dezvoltarea componentei educaționale și va corela propunerile de indicatori cu rezultatele studiului realizat cu suportul Băncii Mondiale. Urmează să fie examinate opțiunile de cooperare cu partenerii suedezi și cu sectorul privat, inclusiv pentru dezvoltarea proiectelor-pilot, a competențelor și a infrastructurii necesare. La următoarea ședință a SCIA urmează să fie prezentate propunerile sectoriale și rezultatele studiului Băncii Mondiale.

5. Se recomandă examinarea unei analize sectoriale a impactului IA asupra productivității, ocupării și competențelor, folosind, după caz, metodologia Băncii Mondiale, fără a condiționa aprobarea Programului de finalizarea acesteia.

DECIZII /ACȚIUNI DE CONTINUARE

Urmare a discuțiilor, participanții au convenit asupra următoarelor acțiuni de continuare:

1. MDED: să definitiveze proiectul Programului Național privind Inteligența Artificială și Guvernanța Datelor și să îl remită instituțiilor și membrilor SCIA pentru consultare și formularea propunerilor.

2. Autoritățile și instituțiile sectoriale: să prezinte propuneri privind dezagregarea indicatorilor și a țintelor Programului pe domenii, categorii de beneficiari și niveluri de competență, inclusiv estimări realiste ale numărului de persoane care urmează a fi instruite. În acest scop, se propune constituirea, sub coordonarea MDED/SCIA, a unui grup tehnic restrâns (instituții sectoriale, MITP, ATIC, AI Hub și parteneri relevanți), cu orizont orientativ februarie 2027; componența și termenul urmează să fie confirmate.

3. MEC: să continue dezvoltarea acțiunilor privind integrarea IA în educație și formarea cadrelor didactice și să prezinte propuneri de indicatori sectoriali, ținând cont de rezultatele studiului realizat cu suportul Băncii Mondiale.

4. Instituțiile relevante și partenerii: să examineze oportunitățile de cooperare pentru dezvoltarea proiectelor-pilot, a programelor de instruire și a infrastructurii de date și calcul, inclusiv prin implicarea sectorului privat și a partenerilor internaționali. Pentru parteneriatul

Moldova–Suedia vor fi identificate instituțiile-pilot, persoanele de contact și modalitatea de coordonare cu AI Hub, în vederea constituirii unui portofoliu comun de cazuri de utilizare; angajamentele și termenele vor fi confirmate separat.

5. Secretariatul SCIA: să consolideze propunerile recepționate și să includă pe agenda următoarei ședințe examinarea indicatorilor sectoriali și a rezultatelor studiului Băncii Mondiale.

Președinta ședinței

Michelle ILIEV

Secretar de stat, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

Semnătura Digitally signed by Iliev Michelle
Date: 2026.11.19 15:23:39 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ